

Offerte 'Eenzaamheid voorkomen in een periode van social distancing (Corona)'

d.d. 04-05-2020

Omschrijving opdracht

De offerte-uitvraag van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) d.d. 23 april 2020 is samengevat als volgt:

We zijn benieuwd naar de uitkomsten op de volgende (of een sterk vergelijkbare) onderzoeksvraag: "Hoe kan eenzaamheid worden voorkomen, gedurende de Coronacrisis, waarin social distancing de norm is?". Voor het onderzoek wordt gebruik gemaakt van data van het representatieve LISS panel, uitgevraagd in mei 2020, en geschikt voor hergebruik. De onderzoeksresultaten zullen worden weergegeven in een rapport, met als beoogde opleverdatum augustus 2020, waaruit lessen kunnen worden getrokken over het voorkomen van eenzaamheid ten tijde van social distancing, en dat ingaat op de identificatie van copingstrategieën.

Een gedetailleerde omschrijving van de door ons geoffreerde werkzaamheden is opgenomen in het bijgaande onderzoeksvoorstel (Bijlage 1), dat evenals onze algemene voorwaarden (Bijlage 2) integraal deel uitmaakt van deze offerte.

Planning

De uitvoering van dit project is voorzien in de periode van 1 mei 2020 tot 1 september 2020.

Begroting

(10)(2a)

Facturatie van de kosten zal plaatsvinden na afloop van de werkzaamheden.

Ondertekening

Voor akkoord namens VWS:

Voor akkoord namens Tilburg University:

.....

.....

Naam:

Drs. J.G.H.M. van Liempt

Functie:

Directeur Tilburg School of Behavioral Sciences

Datum: .....

.....

Contactpersoon

(10)(2e)

Department of Developmental Psychology
School of Behavioral Sciences
Tilburg University
Postbus 90153 5000 LE Tilburg

Bijlage 1. Projectvoorstel

Dit projectvoorstel is opgesteld naar aanleiding van een verzoek door (10)(2e) (d.d. 23 april 2020).

Inleiding

Er bestaan zorgen over het mentaal en sociaal welbevinden van mensen als gevolg van de maatregelen voor *social distancing* tijdens de corona-crisis. Een van de meest waarschijnlijke gevolgen is eenzaamheid¹, omdat er veranderingen te verwachten zijn in de hoeveelheid, kwaliteit^{2,3,4,5} en manieren^{6,7,8,9} van sociaal contact. Eenzaamheid heeft ernstige negatieve gevolgen voor de geestelijke en lichamelijke gezondheid^{10,11}. Daarom is het belangrijk om te achterhalen welke coping strategieën kunnen helpen om met deze maatregelen om te gaan. Hoewel het duidelijk is dat kwantiteit, kwaliteit en middelen van sociaal contact verband houden met eenzaamheid^{2,3,4,5}, is het onduidelijk wat er nodig is om de gedwongen veranderingen in sociaal contact aan te kunnen. Bovendien is het de vraag of resultaten uit eerder onderzoek van toepassing zijn, nu voor iedereen een beperking van de mogelijkheden voor contact geldt. Zo laat eerder onderzoek naar effectieve interventies tegen eenzaamheid zien dat ogenschijnlijk logische interventies (zoals mensen met elkaar in contact brengen) in praktijk niet altijd het gewenste effect bereiken¹². Het is dus mogelijk dat ook voor de sociale coping strategieën die mensen toepassen geldt dat deze niet altijd het gewenste of verwachte effect hebben.

Vraagstelling en doelstelling

De hoofdvraag in dit project is: *Hoe gaan mensen om met de social-distancing maatregelen van de overheid en wat zijn de gevolgen voor eenzaamheid?*

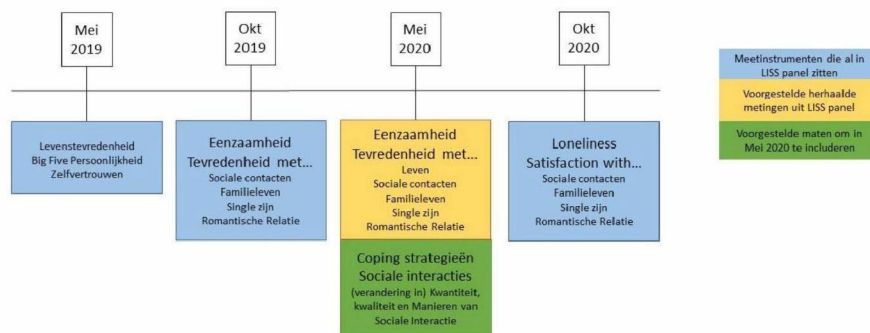
Specifiek zullen we in dit project het volgende in kaart brengen:

1. Veranderingen (tijdens vs. voor de uitbraak van het coronavirus) in de hoeveelheid, kwaliteit en manieren van sociaal contact (bijvoorbeeld videochat vs. contact in het echte leven).
2. De sociale en niet-sociale coping strategieën die mensen gebruiken om met deze veranderingen om te gaan.
3. De relatie tussen deze sociale veranderingen, coping strategieën en eenzaamheid.
4. De relatie tussen deze veranderingen en welzijn (bijvoorbeeld zelfvertrouwen en levenstevredenheid).

Deze kennis stelt ons in staat om individuele verschillen te identificeren in de wijze waarop mensen omgaan met *social distancing*, alsook om effectieve coping strategieën te identificeren.

Onderzoeksopzet

We zullen het LISS-panel¹² gebruiken om gegevens te verzamelen (zie Figuur 1). Het LISS-panel is een nationale, representatieve steekproef, met mensen tussen 16 en 95 jaar. We zullen gegevens verzamelen bij 1700 mensen. Onze gegevens kunnen worden gekoppeld aan sociale en psychologische gegevens die jaarlijks vóór de corona-crisis werden verzameld, waaronder metingen van eenzaamheid en sociaal contact (oktober 2019 en eerder). Ons project heeft de potentie voor vervolprojecten, bijvoorbeeld door te kijken naar de langetermijneffecten van *social distancing* in oktober 2020 en daarna.

Figuur 1. Voorgestelde meetinstrumenten en meetinstrumenten die al binnen het LISS panel beschikbaar zijn.

Tijdslijn en resultaten

De voorgestelde tijdslijn is als volgt (resultaten vetgedrukt):

- Mei 2020: Afname data bij LISS panel en literatuurstudie.
- Juni 2020: Een maand na de afname worden de data beschikbaar gesteld
- Begin Juli 2020: **Eerste beschrijving** relatie coping strategieën en eenzaamheid. Dit is haalbaar op voorwaarde dat deze data tijdig door LISS worden vrijgegeven).
- Juli 2020: Analyse overige onderzoeksvragen.
- Augustus 2020: Aanleveren **totaalrapportage**.
- September 2020 en verder: Wetenschappelijke publicaties. N.B. Deze activiteit valt buiten de scope van de opdracht en de onderstaande begroting.

Expertise van betrokkenen

Bij de voorbereiding van dit project zijn vier experts van Tilburg University betrokken, die gezamenlijk aan de uitvoering van het project zullen werken:

- (10)(2e) : expert op het gebied van eenzaamheid en sociale relaties.
- (10)(2e) : expert op het gebied van het effect van life-events op sociale relaties.
- (10)(2e) : expert op het gebied van zelfvertrouwen en welzijn.
- (10)(2e) : expert op het gebied van online (sociaal) contact.

Begrotingstabel

Kostenpost	Bedrag
Personele kosten	
(10)(2e), 4 maanden, (10)(2b)	
(10)(2e), 4 maanden, (10)(2b)	
(10)(2e), 4 maanden, (10)(2b)	
(10)(2e), 4 maanden, (10)(2b)	
TOTAAL Personele kosten	
Materiaal	(10)(2b)
Kosten LISS panel	
TOTAAL Personeel en Materieel excl. BTW	
Ministerie VWS excl. BTW ((10)(2b))	
Tilburg University (in-kind)	

Voorwaarden

In de offerte-aanvraag dd. 23-04-2020 wordt verwezen naar de ARVODI-voorwaarden. Enkele punten uit deze ARVODI-voorwaarden conflicteren met de voorwaarden waaronder Tilburg University opdrachtonderzoek kan doen, zoals opgenomen in Bijlage 2. Het gaat daarbij onder meer om de Code Wetenschappelijke Integriteit¹³, aansprakelijkheid en auteursrecht.

Referenties

1. Brooks, S. K., Webster, R. K., Smith, L. E., Woodland, L., Wessely, S., Greenberg, N., & Rubin, G. J. (2020). The psychological impact of quarantine and how to reduce it: Rapid review of the evidence. *The Lancet*, 395, 912-920. [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(20\)30460-8](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(20)30460-8)
2. Jones, W. H. (1981). Loneliness and social contact. *The Journal of Social Psychology*, 113(2), 295-296. <https://doi.org/10.1080/00224545.1981.9924386>
3. Heinrich, L. M., & Gullone, E. (2006). The clinical significance of loneliness: A literature review. *Clinical Psychology Review*, 26(6), 695-718. <https://doi.org/10.1016/j.cpr.2006.04.002>
4. Lodder, G. M. A., Scholte, R. H. J., Goossens, L., & Verhagen, M. (2017). Loneliness in early adolescence: Friendship quantity, friendship quality, and dyadic processes. *Journal of Clinical Child and Adolescent Psychology*, 46(5), 709-720. <https://doi.org/10.1080/15374416.2015.1070352>
5. Binder, J. F., Roberts, S. G., & Sutcliffe, A. G. (2012). Closeness, loneliness, support: Core ties and significant ties in personal communities. *Social Networks*, 34(2), 206-214. <https://doi.org/10.1016/j.socnet.2011.12.001>

6. Antheunis, M. L., Valkenburg, P. M., & Peter, J. (2012). The quality of online, offline, and mixed-mode friendships among users of a social networking site. *Cyberpsychology: Journal of Psychosocial Research on Cyberspace*, 6(3) <https://doi.org/10.5817/CP2012-3-6>
7. IJzerman, H., & Semin, G. R. (2009). The thermometer of social relations: Mapping social proximity on temperature. *Psychological science*, 20(10), 1214-1220. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9280.2009.02434>
8. Knop, K., Öncü, J. S., Penzel, J., Abele, T. S., Brunner, T., Vorderer, P., & Wessler, H. (2016). Offline time is quality time. Comparing within-group self-disclosure in mobile messaging applications and face-to-face interactions. *Computers in Human Behavior*, 55, 1076-1084.
9. Mallen, M. J., Day, S. X., & Green, M. A. (2003). Online versus face-to-face conversation: An examination of relational and discourse variables. *Psychotherapy: Theory, Research, Practice, Training*, 40(1-2), 155. <https://doi.org/10.1037/0033-3204.40.1-2.155>
10. Cacioppo, S., Grippo, a. J., London, S., Goossens, L., & Cacioppo, J. T. (2015). Loneliness: Clinical import and interventions. *Perspectives on Psychological Science*, 10(2), 238-249. <https://doi.org/10.1177/1745691615570616>
11. Shiovitz-Ezra, S., & Ayalon, L. (2010). Situational versus chronic loneliness as risk factors for all-cause mortality. *International Psychogeriatrics*, 22(3), 455-462. <https://doi.org/10.1017/S1041610209991426>
12. Masi, C. M., Chen, H. Y., Hawkey, L. C., & Cacioppo, J. T. (2011). A meta-analysis of interventions to reduce loneliness. *Personality and Social Psychology Review*, 15(3), 219-266. <https://doi.org/10.1177/1088868310377394>
13. KNAW; NFU; NWO; TO2-federatie; Vereniging Hogescholen; VSNU (2018): *Nederlandse gedragscode wetenschappelijke integriteit*. DANS. <https://doi.org/10.17026/dans-2cj-nvwu>

Bijlage 2. Algemene voorwaarden bij deze offerte

1. Definities

- Achtergrondkennis: alle gegevens, know how of informatie in welke vorm en van welke aard dan ook, materieel of immaterieel, met inbegrip van het daaraan verbonden Intellectueel eigendomsrecht, die nodig zijn voor het onderzoek, met uitzondering van de Resultaten.
- Intellectuele eigendomsrechten: alle door de wet toegekende intellectuele eigendomsrechten zoals onder meer auteursrecht, octrooirecht, merkenrecht, modelrecht, databankenrecht en kwekersrecht.
- Partij(en): Tilburg University (hierna: TiU) en Opdrachtgever gezamenlijk of een van hen.
- Resultaten: alle materiële en immateriële uitkomsten van het onderzoek uitgevoerd op basis van deze overeenkomst, zoals door het onderzoek gegenereerde gegevens, kennis of informatie, uitvindingen, software ongeacht de vorm of aard ervan en ongeacht of deze kunnen worden beschermd, en ook alle daarmee verbonden rechten, inclusief de Intellectuele eigendomsrechten die mogelijk daarop rusten.

2. Uitvoering van het Onderzoek

- TiU is verantwoordelijk voor het verrichten van het Onderzoek en is daarbij gebonden aan de principes van goed wetenschappelijk onderzoek zoals die o.a. zijn uitgewerkt in:
  - o Nederlandse gedragscode wetenschappelijke integriteit van de Vereniging van Samenwerkende Nederlandse Universiteiten (VSNU);
  - o Notitie Wetenschappelijke integriteit van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen (KNAW).
  - o TiU Code of Conduct.

3. Achtergrondkennis, Resultaten en Intellectueel eigendomsrecht

- De Achtergrondkennis, inclusief de Intellectuele eigendomsrechten die daarop rusten, blijven eigendom van de verstreckende Partij. Partijen verstrekken elkaar over en weer het recht om de door hen ingebrachte Achtergrondkennis te gebruiken ten behoeve van het Onderzoek.
- Resultaten die door TiU zijn gegenereerd, zijn eigendom van TiU.
- TiU is rechthebbende van de Intellectuele Eigendomsrechten die op de Resultaten rusten. TiU verleent de Opdrachtgever een niet exclusieve royaltyvrije licentie om de Resultaten en om het Intellectueel Eigendom dat op de Resultaten rust, te gebruiken voor de bedrijfsactiviteiten van de Opdrachtgever.
- Voor het gebruik van de naam en/of beeldmerk van de ene Partij door de andere Partij is voorafgaande toestemming nodig, met uitzondering van het gebruik van de naam van Opdrachtgever in wetenschappelijke publicaties zoals bedoeld in artikel 4 'Publiceren'.

4. Publiceren

- Met in achtneming van artikel 3. 'Achtergrondkennis, Resultaten en Intellectueel eigendomsrecht' heeft TiU het recht om over de Resultaten van het Onderzoek te publiceren in wetenschappelijke publicaties en uit te dragen via abstracts, posters en voordrachten voor wetenschappelijke bijeenkomsten en daarbij de naam van Opdrachtgever als externe financier van het onderzoek vermelden.

5. Vertrouwelijke informatie

- De Partijen zullen alle informatie, waaronder bedrijfsgevoelige informatie, die Partijen elkaar in het kader van de uitvoering van deze overeenkomst schriftelijk, mondeling, op een gegevensdrager of op andere wijze verstrekken, en welke duidelijk als "vertrouwelijk" is aangemerkt ("Vertrouwelijke informatie") als zodanig behandelen.

- Alle Vertrouwelijke informatie die Partijen elkaar in het kader van de uitvoering van dit onderzoek verstrekken, zal door de ontvangende Partij als zodanig worden behandeld en niet worden gekopieerd, gereproduceerd, openbaar worden gemaakt of aan derden worden verstrekt zonder de voorafgaande schriftelijke toestemming van de verstrekende Partij. De ontvangende Partij zal de Vertrouwelijke informatie slechts gebruiken voor het uitvoeren van deze overeenkomst.
- De verplichting tot geheimhouding geldt gedurende de overeenkomst en voor een periode van 5 jaar na beëindiging van de overeenkomst. De verplichting tot geheimhouding van Vertrouwelijke informatie geldt niet of is niet langer van toepassing, wanneer:
  - o de Vertrouwelijke informatie algemeen bekend wordt buiten toedoen van de ontvangende Partij en zonder dat daarmee enige geheimhoudingsverplichting wordt geschonden;
  - o de Vertrouwelijke informatie ten tijde van de ontvangst al in het bezit van de ontvangende Partij is en daarop geen (andere) geheimhoudingsverplichting rust;
  - o de ontvangende Partij de Vertrouwelijke informatie tevens ontvangt van een onafhankelijke informatiebron en daarop geen (andere) geheimhoudingsverplichting rust;
  - o de Vertrouwelijke informatie onafhankelijk ontwikkeld is door de ontvangende Partij;
  - o de ontvangende Partij verplicht is de Vertrouwelijke informatie openbaar te maken onder de op die partij toepasselijke wet- of regelgeving of een uitspraak van een bevoegde instantie.

6. Aansprakelijkheid

- TiU zal de overeenkomst naar beste vermogen en volgens de toepasselijke wetenschappelijke standaarden uitvoeren. TiU biedt geen garantie ter zake van de bruikbaarheid van de Resultaten van het Onderzoek.
- TiU sluit alle aansprakelijkheid uit voor directe en indirecte schade die de andere Partij lijdt als gevolg van de toepassing van de Resultaten.
- De Partij die de Resultaten gebruikt zal de andere Partij vrijwaren van aanspraken van derden betreffende het gebruik van de Resultaten door de andere Partij.
- Partijen sluiten iedere aansprakelijkheid uit voor schade aan de andere Partij, diens personeel of goederen, toegebracht door personeel of studenten van Partijen in het kader van de uitvoering van de overeenkomst.
- Partijen zijn nimmer aansprakelijk voor indirecte schade, daaronder begrepen gevolgschade, gederfde winst, gemiste besparingen en schade door bedrijfsstagnatie.
- De hiervoor bedoelde uitsluitingen van aansprakelijkheid gelden niet indien en voor zover er sprake is van directe personenschade of zaakschade die het rechtstreekse gevolg is van een bewust roekeloze of opzettelijke tekortkoming van een van Partijen.

7. Overmacht

- Geen van Partijen is gehouden tot nakoming van enige verplichting uit de overeenkomst als hij daartoe verhinderd is als gevolg van overmacht. Een tekortkoming in de nakoming van de overeenkomst die niet te wijten is aan schuld van een Partij en evenmin krachtens wet, rechtshandeling of in het maatschappelijke rechtsverkeer geldende opvatting voor haar rekening komt levert overmacht op. Indien de overmachtsituatie langer dan 3 kalendermaanden duurt, heeft elke Partij het recht om de overeenkomst schriftelijk te ontbinden.